

3.1 **On the move** (exp) = W ciągłym ruchu

Lead-in (str. 32)

3.2 **break down** /breɪk daʊn/ (phr v) = zepsuć się

3.3 **break** /breɪk/ (n) = przerwa

3.4 **top** /tɒp/ (n) = peak, summit/szczyt, wierzchołek

3.5 **cliff** /klɪf/ (n) = klif

On the way to Venice, we stopped for a break at the top of a cliff to rest and enjoy the view.

3.6 **breakdown service** (phr) = pomoc drogowa

3.7 **for ages** (exp) = od wieków

3.8 **hike** /haɪk/ (v; n) = wędrować; wędrowka
In the afternoon, Tom and James went for a hike in the mountains.

Der.: hiker (n) = turysta pieszy

Listening and Reading (str. 32-33)

Useful Phrases/Sentences

3.9 **How long have you been in Ireland?** = Od jak dawna jesteś w Irlandii?

3.10 **I've never been there myself.** = Ja sam nigdy tam nie byłem.

3.11 **Would you like a lift, then?** = Podwieźć cię?

3.12 **I thought you'd never ask!** = Już myślałem, że mi nigdy nie zaproponujesz.

3.13 **They must have got stuck in traffic.** = Oni musieli utknąć w korku.

3.14 **Have you got any idea how long they'll be?** = Jak Pani myśli, ile im to zajmie?

3.15 **Here they are!** = To oni./Już są.

3.16 **What's going on?** = Co się dzieje?/Co słychać?

3.17 **Have you missed your flight?** = Czy spóźniłaś się na samolot?

3.18 **cancelled flight** (phr) = odwołany lot/rejs

3.19 **take a month off** (phr) = wziąć miesiąc urlopu

3.20 **though** /ðəʊ/ (adv) = chociaż, niemniej jednak

3.21 **a bit** (phr) = rather/trochę

3.22 **hitchhike** /hɪtʃhaɪk/ (v) = jechać autostopem

Der.: hitchhiker (n) = autostopowicz

3.23 **chance** /tʃa:ns/ (n) = opportunity/szansa, okazja

3.24 **have a rest** (phr) = odpocząć (sobie)

When I get home from work I always have a rest before making the dinner.

3.25 **get stuck in traffic** (phr) = utknąć w korku

3.26 **shortly** /ʃɔ:rtli/ (adv) = soon, before long/wkrótce

3.27 **definitely** /defɪnɪtli/ (adv) = surely, certainly/z pewnością, na pewno

3.28 **set off** /set ɒf/ (phr v) = set out/wyruszać

They'll definitely set off early for the airport so as not to get stuck in traffic.

3.29 **vehicle** /ˈvi:kl̩əl/ (n) = pojazd

3.30 **hazard lights** (phr) = światła awaryjne

3.31 **warning triangle** (phr) = trójkąt ostrzegawczy

3.32 **truck** /trʌk/ (n) = samochód ciężarowy, pojazd o specjalnym przeznaczeniu, np. z podnośnikiem,

When the truck broke down on the motorway, the driver turned on the hazard lights, put out the warning triangle and called the breakdown service.

3.33 **announcement** /ənaʊnsmənt/ (n) = komunikat, ogłoszenie

3.34 **departure time** (phr) = godzina odlotu, odjazdu

The announcement told the passengers that the boat's new departure time would be 4 o'clock.

Opp.: arrival time (n) = godzina przylotu, przyjazdu

3.35 **screen** /skri:n/ (n) = ekran

3.36 **delay** /dɪleɪ/ (v; n) = opóźnić; zwłoka, opóźnienie

There was a short delay before the train left Manchester.

3.37 **alternative route** (phr) = trasa zastępcza

3.38 **via** /vaɪə/ (prep) = through/przez

The flights travel from England to China via Hong-Kong.

Vocabulary (str. 34-35)

- 3.39 **tropical wet** (phr) = zwrotnikowy wilgotny
- 3.40 **humid** /hju:mɪd/ (adj) = wilgotny
Der.: humidity (n) = wilgotność
Opp.: dry (adj) = suchy
- 3.41 **tropical dry** (phr) = zwrotnikowy suchy
- 3.42 **dry season** (phr) = pora sucha
- 3.43 **desert** /dezət/ (n) = pustynia
Camels are sometimes called ships of the desert.
- 3.44 **Mediterranean** /medɪtəreɪniən/ (adj) = śródziemnomorski
- 3.45 **mild** /maɪld/ (adj) = umiarkowany, łagodny
Der.: mildly (adv) = umiarkowanie, łagodnie
- 3.46 **humid subtropical** (phr) = podzwrotnikowy wilgotny
- 3.47 **humid oceanic** (phr) = wilgotny oceaniczny
- 3.48 **humid continental** (phr) = wilgotny lądowy
- 3.49 **arctic** /ɑ:ktɪk/ (adj) = arktyczny
- 3.50 **package holiday** (phr) = zorganizowany wyjazd wakacyjny, wczasy wykupione w biurze podróży
*Since they couldn't afford an expensive holiday, they decided to take a **package holiday** in the Highlands.*
- 3.51 **protect** /prətekt/ (v) = chronić, ochraniać
Der.: protection (n) = ochrona
protective (adj) = ochronny
- 3.52 **skin** /skɪn/ (n) = skóra
- 3.53 **equipment** /ɪkwɪpmənt/ (n) = wyposażenie, ekwipunek
- 3.54 **prevent** /prɪvent/ (v) = stop/zapobiegać
Der.: prevention (n) = zapobieganie
Opp.: allow = umożliwić, pozwolić (na coś)
- 3.55 **drown** /draʊn/ (v) = (u)tonąć
- 3.56 **insect** /ɪnsekt/ (n) = owad
*Wear insect repellent to protect your skin from **insect bites**.*
- 3.57 **breathe** /bri:ð/ (v) = oddychać
Der.: breath (n) = oddech
- 3.58 **underwater** /ʌndə'wɔ:tə/ (adv) = pod wodą
*Fish have organs which help them breathe **underwater**.*

- 3.59 **accommodation** /əkəmədeɪʃən/ (n) = zakwaterowanie, nocleg, mieszkanie
- 3.60 **caravan** /kærəvæn/ (n) = przyczepa kempingowa
- 3.61 **chalet** /ʃæleɪ/ (n) = dom(ek) wypoczynkowy, szałas (górski)
- 3.62 **guesthouse** /gesthaʊs/ (n) = pensjonat
- 3.63 **youth hostel** /ju:θ hɒstəl/ (n) = schronisko młodzieżowe
*During our holiday, we stayed at a **youth hostel**, where we joined a group of Dutch students and had a great time.*
- 3.64 **B&B** (skrót od **Bed and Breakfast**) /bed ənd brekfəst/ (phr) = nocleg ze śniadaniem
- 3.65 **confectioner's** /kənfekʃənəɪz/ (n) = cukiernia
- 3.66 **bistro** /bɪ:stroʊ/ (n) = bistro (mała restauracja)
*Last Christmas we stayed at a B&B in Vienna, Austria, and tasted delicious snacks at a **bistro** nearby.*
- 3.67 **sightseeing** /saɪtsi:ɪŋ/ (n) = zwiedzanie

Grammar in Use (str. 36-37)

- 3.68 **visible result** (phr) = widoczny skutek
- 3.69 **snail** /sneɪl/ (n) = ślimak
- 3.70 **bungee jumping** /bʌndʒɪ dʒʌmpɪŋ/ (n) = skoki bungee (na linie)
- 3.71 **call sb names** (exp) = wymyślać komuś, przezywać
*The little girl was crying because somebody had **called her names**.*
- 3.72 **lock oneself out** (phr) = zatrzasknąć się
*I can't you tell how many times Liz has **locked herself out**, as she always forgets where she puts her keys.*
- 3.73 **hang (-hung -hung)** /hæŋ/ (v) = powiesić
*We **hung** colourful balloons all over the house for Nicky's first birthday.*
Der.: hanger (n) = wieszak
- 3.74 **scrub** /skrʌb/ (v) = szorować
- 3.75 **mend** /mend/ (v) = repair/naprawiać, reperować
Der.: mending (n) = reperacja, naprawa

- 3.76 **fence** /fens/ (n) = płot
*At the weekend, Mr Brown built a strong wooden **fence** around the garden.*
- 3.77 **lottery** /lɒtəri/ (n) = loteria
- 3.78 **ruin** /ruːn/ (v) = damage/(z)rujnować
- 3.79 **smoke** /smoʊk/ (n) = dym
Der.: smoker (n) = palacz
- 3.80 **chop** /tʃɒp/ (v) = cut/rąbać
- 3.81 **mow the lawn** (phr) = strzyc trawę
Der.: lawnmower (n) = kosiarka do trawy

Communication (str. 38)

- 3.82 **room service** (phr) = obsługa hotelowa
- 3.83 **tuna salad** (phr) = sałatka z tuńczyka

Listening & Reading (str. 38-39)

- 3.84 **dining car** (phr) = wagon restauracyjny
- 3.85 **lounge car** (phr) = wagon-salonik, wagon klubowy
*The **Orient Express**, which travelled from Paris to Russia, was a very famous train with luxurious dining and **lounge cars**.*
- 3.86 **waterfall** /wɔːtəˈfɔːl/ (n) = wodospad
- 3.87 **all aboard** (phr) = wszyscy na pokład
- 3.88 **lifetime** /laɪftaɪm/ (n) = (całe) życie
*Visiting the Niagara waterfalls was his dream of a **lifetime**, which finally came true last year.*
- 3.89 **first-rate** /fɜːrst reɪt/ (adj) = first-class/pierwszorzędny
- 3.90 **observation car** (phr) = wagon widokowy/obserwacyjny
- 3.91 **unlimited** /ʌnlɪmɪtɪd/ (adj) = nieograniczony
*There is an almost **unlimited** number of things to see and do for visitors to London.*
Opp.: limited (adj) = ograniczony
- 3.92 **laundry service** (phr) = usługi pralnicze
- 3.93 **craft village** (phr) = wioska znana z wyrobów rzemieślniczych
- 3.94 **tribal** /traɪbəl/ (adj) = plemienny
*On our tour of Latin America, we visited several craft villages and enjoyed unique **tribal** dances.*
- 3.95 **game park** (phr) = rezerwat (dzikich) zwierząt
- 3.96 **entrance fee** (phr) = opłata za wstęp
- 3.97 **itinerary** /aɪtɪnərəri/ (n) = route/plan wycieczki/podróży
*His holiday **itinerary** included trips to Madrid and Barcelona.*
- 3.98 **spoilt for choice** (phr) = do wyboru, do koloru
- 3.99 **in the lap of luxury** (exp) = (opływanie) w zbytki/luksusy
*Mr William was very rich and lived **in the lap of luxury**.*
- 3.100 **full steam** (exp) = cała naprzód
- 3.101 **natural wonder** (phr) = cud natury
- 3.102 **on board** (phr) = na pokładzie
*We enjoyed the impressive view of the Himalayas, from **on board** a small plane.*
- 3.103 **footstep** /fʊtstɛp/ (n) = ślad
- 3.104 **explorer** /ɪksplɔːrər/ (n) = badacz/ka, odkrywca/czyni
*Christopher Columbus was a famous **explorer**.*
- 3.105 **spectacular** /spektækjʊlə/ (adj) = impressive, extraordinary/spektakularny
- 3.106 **elegant** /elɪɡənt/ (adj) = fine/elegancki
Der.: elegantly (adv) = elegancko
elegance (n) = elegancja
- 3.107 **restore** /rɪstɔːr/ (v) = przywracać, odnowić
Der.: restoration (n) = renowacja, odbudowa
- 3.108 **splendour** /splɛndə/ (n) = świetność
*The entrance fees to archaeological sites and museums are used to restore the monuments to their original **splendour**.*
- 3.109 **private** /praɪvɪt/ (adj) = prywatny
Opp.: common (adj) = publiczny, wspólny
- 3.110 **lounge** /laʊndʒ/ (n) = salon(ik)
- 3.111 **en-suite facilities** (exp) = udogodnienia znajdujące się wewnątrz (apartamentów)
- 3.112 **breathtaking** /breθteɪkɪŋ/ (adj) = spectacular/zapierający dech w piersiach
- 3.113 **scenery** /sɪnəri/ (n) = krajobraz, widoki
*The **scenery** from the top of the mountain was simply breathtaking.*

Phrasal Verbs (str. 40)

- 3.114 **get away** /get əweɪ/ (phr v) = wyjeżdżać (na wakacje); zbiec
- 3.115 **get away with** /get əweɪ wɪθ/ (phr v) = uchodzić (komuś) płazem, unikać kary
- 3.116 **get by** /get baɪ/ (phr v) = przeżyć, wyżyć
- 3.117 **get on (with)** /get ɒn (wɪθ)/ (phr v) = kontynuować, robić dalej
- 3.118 **get over** /get ʊvə/ (phr v) = dochodzić do siebie (po chorobie, wypadku)
- 3.119 **get up** /get ʌp/ (phr v) = wstawać (z łóżka)

Writing (str. 40-41)

- 3.120 **complaint** /kəmpleɪnt/ (n) = skarga
- 3.121 **compensation** /kɒmpənsəʃən/ (n) = odszkodowanie, rekompensata
- 3.122 **apology** /əpɒlədʒi/ (n) = przeprosiny
Der.: apologetic (adj) = przeprasający, wyrażający skruchę
- 3.123 **refund** /rɪfʌnd/ (n) = zwrot pieniędzy
- 3.124 **replacement** /rɪpleɪsmənt/ (n) = wymiana (towaru na inny towar)
*When Ben discovered that his DVD recorder was faulty, he wrote a letter asking for a **replacement**.*
- 3.125 **provide** /prəvaɪd/ (v) = offer/zapewnić
Der.: provided/providing (conj) = pod warunkiem
provision (n) = zaopatrzenie
- 3.126 **airline** /eəraɪn/ (n) = linia lotnicza
Der.: airliner (n) = samolot pasażerski
- 3.127 **board** /bɔːrd/ (v) = embark, get on/wsiąść na pokład
*Just as we were about to **board** the plane, the airline announced the flight was cancelled due to bad weather conditions.*
Opp.: disembark, get off (v) = wysiadać (z)
- 3.128 **respond** /rɪspɒnd/ (v) = answer/odpowiadać (na)
Der.: response (n) = oddźwięk, odpowiedź
- 3.129 **call button** (phr) = przycisk/dzwonek na obsługę

- 3.130 **destination** /destɪneɪʃən/ (n) = cel podróży
*The Greek islands are a very popular summer **destination**.*
- 3.131 **at your earliest convenience** (exp) = w najbliższym dogodnym terminie
- 3.132 **disgust** /dɪsgʌst/ (n) = oburzenie
Der.: disgusting (adj) = oburzający
disgusted (adj) = oburzony
- 3.133 **force** /fɔːrs/ (v) = cause/zmusić
- 3.134 **take legal action** (exp) = wystąpić na drogę sądową
- 3.135 **purchase** /pɜːtʃɪs/ (v) = buy/(za)kupić
Der.: purchase (n) = zakup, nabytek
Opp.: sell (v) = sprzedawać
- 3.136 **charge** /tʃɑːdʒ/ (v) = pobierać opłatę, obciążyć kosztami
- 3.137 **at fault** (exp) = winny
- 3.138 **apologise** /əpɒlədʒaɪz/ (v) = przepraszać
*The travel agent knew he was at fault, as he had forgotten my booking, but he didn't even **apologise**.*
- 3.139 **brochure** /brɒʃʊə/ (n) = broszurka reklamowa
- 3.140 **claim** /kleɪm/ (v) = state/twierdzić
*Although the brochure **claimed** we would enjoy our drinks at the pool bar, there was no swimming pool at all.*
- 3.141 **replace** /rɪpleɪs/ (v) = wymienić
Der.: replacement (n) = wymiana
- 3.142 **in advance** (exp) = earlier/z góry, z wyprzedzeniem
- 3.143 **record** /rekɔːrd/ (n) = potwierdzenie
- 3.144 **reservation** /rəzeɪveɪʃən/ (n) = booking/rezerwacja
*To stay in this hotel you need to make a **reservation**.*
- 3.145 **unreliable** /ʌnrɪlaɪəbəl/ (adj) = untrustworthy /niesolidny
- 3.146 **facilities** /fə'sɪlɪtɪz/ (n pl) = wyposażenie, udogodnienia
- 3.147 **lack** /læk/ (n) = shortage/brak
- 3.148 **staff** /stɑːf/ (n) = personnel/personel, obsługa
*The **staff** in the hotel where we stayed last summer, were very helpful.*
- 3.149 **porter** /pɔːtə/ (n) = bagażowy

3.150 **repairs** /riˈpeəɪz/ (n pl) = remont
Der.: repairable (adj) = nadający się do remontu, dający się naprawić

What's in a word? (str. 41)

3.151 **East, west, home's best.** = Wszędzie dobrze, ale w domu najlepiej. (*dost.* Czy na wschodzie, czy na zachodzie - najlepiej jest w domu).

3.152 **Travel broadens the mind.** = Podróże kształcą.

3.153 **The longest way round is the shortest way home.** = Jeśli się nie będziesz spieszył, szybciej dotrzesz do domu.

3.154 **A rolling stone gathers no moss.** = Toczący się kamień nie porasta mchem. (O osobie, która nigdzie nie zagrzewa miejsca).

VOCABULARY EXERCISES

1 Zakreśl właściwy wyraz.

- Jane needed to buy a to put her clothes and equipment in.
 A lifejacket B rucksack C money belt
- You should apply insect so as to protect yourself from insect bites.
 A repellent
 B sunscreen
 C ointment
- Robert made a(n) at a luxurious restaurant for his birthday.
 A accommodation
 B observation
 C reservation

- The airline company apologised to its passengers for the flight's
 A delay
 B departure
 C announcement
- They decided to go on a holiday in Africa during the month of August.
 A cycling B sailing C safari
- He that the CD player was not faulty.
 A provided B claimed C responded

2 Zakreśl wyraz nie pasujący do pozostałych trzech.

1 sailing	safari	lack	cruise
2 caravan	bistro	chalet	youth hostel
3 compass	tropical	humid	desert
4 spectacular	breathtaking	beautiful	unreliable
5 binoculars	waiter	rucksack	compass

3 Wstaw w luki odpowiedni wyraz pochodny, utworzony od wyrazu w nawiasie.

- The CD player I bought last week was faulty. Therefore, I asked for a
 (replace)
- Although the crew on board the ship were impolite to the passengers, they didn't
 (apology)
- Despite the fact that the accident was serious, the
 to the car only took a week. (repair)
- The government funded the
 of the archaeological museum. (restore)

4 Połącz słowa z dwóch kolumn tak, by utworzyć sensowne wyrażenia, a następnie uzupełnij nimi zdania po prawej stronie.

1 package	a route	1 We have to follow a(n) if we want to avoid getting stuck in traffic.
2 natural	b hostel	2 There's been an increase in the to the museum.
3 alternative	c service	3 I can't call the because I left my mobile at the office!
4 youth	d parks	4 We spent the night at a
5 entrance	e wonders	5 This country has such breathtaking
6 game	f holiday	6 Many wild animals are protected in Africa's
7 breakdown	g fee	7 We still haven't decided whether we'll take a(n) to the Mediterranean.

5 Zakreśl właściwą odpowiedź.

<p>1 A: You mean the car broke down?
B: a Yes, but not only that.
b Yes, it's a vehicle.</p> <p>2 A: Have you got any idea where they are?
B: a They must have got stuck in traffic.
b They've never been there themselves.</p> | <p>3 A: Would you like a lift, then?
B: a Here they are!
b I thought you'd never ask!</p> <p>4 A: Have you missed your flight?
a No, it was cancelled.
b No, it was on time.</p> |
|---|--|

GRAMMAR

• Czas Present Perfect

Forma twierdząca	Forma przecząca	
	Long Form	Short Form
I/You have looked He/She/It has looked We/You/They have looked	I/You have not looked He/She/It has not looked We/You/They have not looked	I/You haven't looked He/She/It hasn't looked We/You/They haven't looked

Forma pytająca	Krótkie odpowiedzi
Have I/you/we/they looked? Has he/she/it/ looked?	<p>Yes, I/you/we/they have. No, I/you/we/they haven't. Yes, he/she/it has. No, he/she/it hasn't.</p>

Use – Użycie

Czasu **Present Perfect** używamy, mówiąc o:

- czynnościach lub stanach, które rozpoczęły się w przeszłości, ale jeszcze się nie skończyły w chwili, gdy o nich mówimy (tzn. teraz).
*I **have been** a teacher for five years.* – *Od pięciu lat jestem nauczycielem.*
(Zacząłem pracować jako nauczyciel pięć lat temu i nadal pracuję jako nauczyciel).
- czynności przeszłej, której skutki widoczne są teraz, w danej chwili.
*He **has washed** his car.* – *On umył samochód.* (Samochód jest teraz czysty).
- czynnościach, które odbyły się w przeszłości, ale moment, w którym miały miejsce, nie jest określony. Ważna jest sama czynność, a nie czas, kiedy się odbyła.
*She **has sold** her house.* – *Ona sprzedała swój dom.*
(Kiedy? Nie wiemy, zresztą nie jest to ważne. Istotne jest, że ona nie posiada w tej chwili domu).
- wydarzeniach lub czynnościach, które ktoś przeżył osobiście do chwili obecnej (i które składają się na jego doświadczenie życiowe).
*Have you ever **slept** in a tent?* – *Czy spałaś kiedyś w namiocie?*
- okresie, który jeszcze się nie skończył w chwili, kiedy wypowiadamy zdanie, np. z określeniami **today** – **dziś**, **this morning/evening** itd. – **dziś rano/wieczorem** itd.
*He **has visited** three museums **this morning**.* – *On zwiedził trzy muzea **dziś rano**.*
(To zdanie możemy wypowiedzieć tylko w godzinach porannych).

Have gone to/Have been to/Have been in

- *Jane **has gone to** Paris.* – *Jane wyjechała do Paryża.* (Jest nadal w Paryżu w chwili, gdy wypowiadamy to zdanie).
- *Jane **has been to** Paris.* – *Jane była (kiedyś) w Paryżu.* (Kiedy wypowiadamy to zdanie, Jane już nie ma w Paryżu. Była tam kiedyś).
- *Jane **has been in** Paris for two years.* – *Jane jest w Paryżu od dwóch lat.* (Jane wyjechała do Paryża dwa lata temu i nadal tam mieszka. Jeszcze stamtąd nie wróciła).

Porównanie czasów Present Perfect i Simple Past

Czasu **Simple Past** używamy, mówiąc o czynnościach lub stanach:

- które miały miejsce w określonym momencie w przeszłości.
*Andrew **stayed** in a youth hostel **last night**.* – *Andrew spędził wczorajszą noc w schronisku młodzieżowym.*
(Kiedy? Wczoraj. Czas jest podany).
- które rozpoczęły się i zakończyły w przeszłości.
*Louise **lived** in London for three years before she moved to York.* – *Louise mieszkała w Londynie przez trzy lata zanim przeniosiła się do Yorku.* (Kiedy wypowiadamy to zdanie Louise nie mieszka już w Londynie).
- które wydarzyły się (kiedyś) w przeszłości. Czas jest albo znany, albo można się go domyślić.
*Harold Macmillan **fought** in World War I.* – *Harold Macmillan walczył podczas I wojny światowej.*
(Wiadomo, kiedy trwała I wojna światowa).
*She **met** her friends after work.* – *Spotkała się z przyjaciółmi po pracy.* (Domyślamy się, że spotkanie miało miejsce późnym popołudniem lub wieczorem).

Czasu **Present Perfect Simple** używamy, mówiąc o:

- czynnościach lub stanach przeszłych, które miały miejsce w nieokreślonym momencie w przeszłości. Czas nie jest ani określony, ani nie można się go domyślić.
*Andrew **has stayed** in a youth hostel.* – *Andrew mieszkał (kiedyś) w schronisku młodzieżowym.* (Kiedy? Nie wiadomo dokładnie).
- czynności lub stanie, który rozpoczął się kiedyś w przeszłości i trwa do chwili obecnej.
*Henry **has lived** in London for three years.* – *Henry mieszka w Londynie od trzech lat.* (Henry wyjechał do Londynu trzy lata temu i nadal tam mieszka).

Czas Present Perfect Continuous

Forma twierdząca	Forma przecząca	
I/You have been sailing He/She/It has been sailing We/You/They have been sailing	Long Form I/You have not been sailing He/She/It has not been sailing We/You/They have not been sailing	Short Form I/You haven't been sailing He/She/It hasn't been sailing We/You/They haven't been sailing

Forma pytająca	Krótkie odpowiedzi
Have I/you/we/they been sailing? Has he/she/it been sailing?	Yes, I/you/we/they have. No, I/you/we/they haven't. Yes, he/she/it has. No, he/she/it hasn't.

Use – Użycie

Czasu **Present Perfect Continuous** używamy:

- w odniesieniu do czynności, które trwały przez jakiś czas w przeszłości, zakończyły się, a ich skutki widoczne są w tej chwili.
*They **have been sunbathing**.* – *Oni się opalali.* (W tej chwili już się nie opalają, ale wiemy, że to robili, bo widzimy ich opaleniznę).
- dla zaakcentowania faktu, że czynność toczy się od jakiegoś czasu (zaczęła się w przeszłości i nadal trwa).
*She **has been cooking** for two hours.* – *Ona gotuje od dwóch godzin.* (Zaczęła gotować dwie godziny temu i nadal gotuje).
- aby wyrazić wściekłość, gniew lub irytację.
*Who **has been using** my computer?* – *Kto używał mojego komputera?*

Uwaga: czasowniki *live* – *mieszkać*, *feel* – *czuć się* oraz *work* – *pracować* mogą być użyte w czasie **Present Perfect Simple** lub **Present Perfect Continuous** bez żadnej różnicy znaczenia.

I've worked/I've been working for this company for three years. – *Pracuję dla tej firmy od trzech lat.*

Time expressions – Określenia czasu stosowane w czasach Present Perfect i Present Perfect Continuous:

Ever – kiedyś/kiedykolwiek

- w zdaniach pytających, kiedy mówimy o przedziale czasowym od kiedyś w przeszłości do chwili obecnej.

*Have you **ever** climbed a mountain?* – Czy wyszłaś kiedyś na szczyt góry?

- w zdaniach twierdzących, po przymiotniku w **stopniu najwyższym** lub po **only** – tylko.

*It's **the most interesting** place I have **ever** visited.* – To jest najciekawsze miejsce, jakie kiedykolwiek dotąd widziałem.

*Italy is the **only** country I have **ever** been to.* – Włochy to dotąd jedyny kraj, w którym byłem.

Never – nigdy

- w zdaniach twierdzących, mówiąc o przedziale czasowym od dowolnie wybranego momentu w przeszłości do chwili obecnej.

*I have **never** rowed a boat.* – Nigdy (jeszcze/dotąd) nie wiosłowałem łódką.

Already – już

- w zdaniach twierdzących, a także w zdaniach pytających.

*Simon has **already** tried waterskiing.* – Simon już próbował swoich sił na nartach wodnych.

*Has Simon tried waterskiing **already**?* – Czy Simon próbował już swoich sił na nartach wodnych?

Yet – już/jeszcze

- w zdaniach pytających i przeczących.

*Have you found your compass **yet**?* – Czy znalazłeś już swój kompas?

*No, I haven't found it **yet**.* – Nie, jeszcze go nie znalazłem.

Just – właśnie/dopiero co

- w odniesieniu do czynności, które odbyły się tuż przed wypowiedzeniem zdania.

*I have **just** looked at the map.* – Właśnie/Dopiero co patrzyłem na mapę.

So far – dotąd/do tej chwili

- w odniesieniu do czynności, które odbyły się do tej chwili.

*I have written ten postcards **so far**.* – Do chwili obecnej napisałem dziesięć pocztówek.

For – od/przez

- dla wyrażenia ciągłości czynności lub stanu w czasie.

*He has owned the guesthouse **for** ten years.* – On ma ten pensjonat od 10 lat.

*He has been waiting here **for** ten minutes.* – On czeka tutaj od 10 minut.

Since – od

- kiedy wymieniamy moment, w którym czynność lub stan się rozpoczął.

*They have lived in this town **since** January 1995.* – Oni mieszkają w tym mieście od stycznia 1995r.

*She has been studying **since** midday.* – Ona się uczy od południa.

How long – odkąd/od jak dawna/jak długo

- pytając o to, jak długo trwa jakaś czynność lub stan.

***How long** have you had your car?* – Od kiedy masz samochód?

***How long** has he been watching TV?* – Od jak dawna on ogląda telewizję?

Prepositions of Place – Przyimki miejsca

Przyimki miejsca używane są do określenia, gdzie ktoś lub coś się znajduje.

in – w czymś/inside – wewnątrz

on – na (czymś)

near – obok/blisko

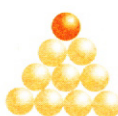
next to – (tuż) obok

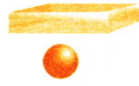
under – pod

over – (po)nad

on top of – na wierzchu

below – pod

above – (po)nad/powyżej

round/around – naokoło/wokół

next to/by/beside – (tuż) obok

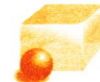
opposite – naprzeciw

between – (po)między

behind – (z tyłu) za

in front of – przed

among – pośród/wśród

against – (oparty) o, przy

Prepositions of Movement – Przyimki wyrażające ruch

Dla określenia, w jakim kierunku przesuwają się względem siebie lub innych punktów odniesienia w przestrzeni osoby lub rzeczy używamy:

down – w dół

up – w górę

through – przez

past – obok

from... to – od... do

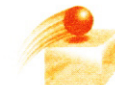
to/towards – do/w kierunku

along – wzdłuż/po (np. ulicy)

across – przez

onto – na (coś)

off – z (czegoś)

into – w (coś)/do (czegoś)

out of – z (wnętrza)

over – (po)nad

Uwaga: ze środkami transportu najczęściej używamy przyimka **by**.

by car – samochodem, **by bus** – autobusem, **by train** – pociągiem, **by taxi** – taksówką, **by plane** – samolotem, **by boat** – statkiem. ALE: **on foot** – piechotą.

Jeśli wymieniając środek transportu, używamy przed rzeczownikiem przedimka (a/an/the), określnika dzierżawczego (my, your itp.) lub rzeczownika w dopełniaczu, **nie** używamy przyimka **by**. **on the train** – w pociągu, **in my car** – moim samochodem, **on John's bike** – rowerem Johna

GRAMMAR EXERCISES

6 Wstaw w luki *been in, gone to* lub *been to*.

1 I have the bank. It took me hours to pay my bills. 2 My parents have Bermuda for their holiday, as they are celebrating their 25th wedding anniversary. 3 Thomas and Geraldine have returned from their holiday. They had Scotland. 4 Dennis has the weightlifting business for many years now, and he hopes to make it to the Olympic games.	5 I have Germany twice. Have you ever been abroad? 6 John has hospital for a week now. He should be discharged very soon. 7 They have Greece for two weeks and they have decided to stay longer. 8 They have the zoo for the day. It's their favourite place.

7 Wybierz właściwy wyraz lub wyrażenie.

1 They crossed the river by driving opposite/over the bridge. 2 Can you check under/inside my bed to see if you can find my slippers? 3 Robert brought the dog inside/next to the house as soon as it started raining. 4 Bill lives near the cinema in/on Birch Street. 5 My school is located over/opposite the playground.	6 Can you please get my keys? They are round/on top of the magazines. 7 There is a coffee shop near/inside my house. Do you want to go there for coffee one day soon? 8 She keeps the glasses in/past the cupboard round/above the kitchen sink. 9 She ran past/across me and out the door.

8 Wstaw *since* lub *for*.

1 I have been studying English 1999. 2 The band has been rehearsing two weeks. 3 My mother has been working for the same company twenty years.	4 She has been waiting at the bus stop eight o' clock. 5 Karen has been dancing hours. 6 I haven't seen Jo Tuesday.

9 Ułóż gramatycznie poprawne zdania, podając czasownik w formie *Simple Past* lub *Present Perfect Simple*.

1 A:
(you/be) abroad lately, Bob?

B: Yes, I
(just/return) from Barcelona.

2 A: (you/have)
a good time?

B: Certainly! I (have)
a brilliant time and the people were
extremely hospitable!

3 A: Where (you/stay)
while you (be) there?

B: I (stay) at a
luxurious hotel in the heart of the city and
I (have) the
opportunity to go sightseeing.

4 A: Sounds fascinating! I
..... (always/want) to
go there and see the Sagrada Familia.

B: It (be) truly a
spectacular sight. I
..... (never/be) so overwhelmed
by such a magnificent cathedral.

5 A: I
(often/wonder) what Bill does for a living.

B: Oh, he (be) a
teacher for three years now.

6 A: (Pete/go on)
holiday?

B: Yes, he (catch)
the plane to Peru this morning.

7 A: (you/read)
any books by Ernest Hemmingway?

B: I (read) a
lot of his books when I was at school.

8 A: I (not/see)
Al for ages.

B: I think he (be)
busy at work.

Episode 3 – The Adventures of Huckleberry Finn – Jackson's Island

(str. 42)

- E3.1 **run away** /rʌŋ əweɪ/ (phr v) = escape/ uciekać, zbiec
- E3.2 **master** /mɑːstə/ (n) = pan, panicz
Opp.: servant (n) = służąca, służący
- E3.3 **ghost** /ɡəʊst/ (n) = duch, upiór
*When the servant saw his master's **ghost** ten years after his death, he ran away from the mansion and never returned.*
Der.: ghostly (adj) = upiorny
- E3.4 **make camp** (exp) = put up tents/rozbić obóz
- E3.5 **float** /floʊt/ (v) = pływać, unosić się na wodzie, dryfować
- E3.6 **raft** /rɑːft/ (n) = tratwa
*After the Scouts had made camp, they built a **raft** and started exploring the lake.*
- E3.7 **beauty** /bjʊti/ (n) = coś cudownego, piękność
Der.: beautiful (adj) = piękny
beautifully (adv) = pięknie
- E3.8 **recognise** /rekəɡnaɪz/ (v) = (roz)poznać
Der.: recognisable (adj) = rozpoznawalny
- E3.9 **the latest** /ðə leɪtɪst/ (adj) = the newest, the most recent/ostatni, najświeższy
- E3.10 **slavery** /sleɪvəri/ (n) = niewolnictwo
- E3.11 **legal** /liːɡəl/ (adj) = lawful/legalny, zgodny z prawem
Opp.: illegal (adj) = nielegalny

- E3.12 **landowner** /lændəʊnə/ (n) = właściciel ziemski
*A few centuries ago, when slavery was legal, big **landowners** bought slaves to do all the manual jobs for them.*
- E3.13 **plantation** /plɑːnteɪʃən/ (n) = plantacja
- E3.14 **pick** /pɪk/ (v) = zbierać
- E3.15 **cotton** /kɒtən/ (n) = bawełna
- E3.16 **cook** /kʊk/ (n) = kucharz/rka
Der.: cooker (n) = kuchenka
- E3.17 **maid** /meɪd/ (n) = pokojówka, służąca
- E3.18 **housekeeper** /haʊskiːpə/ (n) = gospoia
*The **housekeeper** gave the cook a list to go shopping, asked the maid to polish the silverware and told the gardener to pick some roses from the garden.*
- E3.19 **mansion** /mænjən/ (n) = large luxurious house/rezydencja
- E3.20 **badly treated** /bædli trɪtɪd/ (phr) = źle traktowany
- E3.21 **reward** /rɪwɔːd/ (n) = nagroda
Der.: rewarding (adj) = satysfakcjonujący
- E3.22 **runaway** /rʌnəweɪ/ (adj) = zbiegły
*The circus offered a very high reward for the capture of the **runaway** horses.*
- E3.23 **nevertheless** /nevəˈðəles/ (adv) = still, however/jednakże
- E3.24 **after-effects** /ɑːftəˈɪfekts/ (n pl) = skutki, następstwa
*He suffered from the **after-effects** of the illness for a couple of years.*

VOCABULARY EXERCISES

1 Wstaw w luki odpowiednie wyrazy lub wyrażenia z listy.

• slavery • reward • after-effects • make camp • nevertheless • badly treated

- 1 After two days' walk, they decided to in the middle of the desert.
- 2 has been abolished in most countries.
- 3 I'm not satisfied with my job., I will stay till I find a better one.
- 4 We're still suffering from the of nuclear accidents in the past.
- 5 I'm not responsible for your being
- 6 Mr Thompson offered a big for the return of his missing watch.